

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.3.2025

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na zapytanie nr 2115 Pana Posła Tadeusza Tomaszewskiego w sprawie zmiany warunków nabycia prawa do renty wdowiej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku i prawa do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do powyższych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane będzie wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. w wysokości 15%, a od 1 stycznia 2027 r. 25%. Dotychczas, w przypadku zbiegu prawa do kilku świadczeń emerytalno-rentowych, obowiązywała zasada wypłaty jednego świadczenia. Przywołana ustawa wprowadziła nową regułę zbiegu prawa do nabytej renty rodzinnej.

Przywołane przepisy określają krąg osób uprawnionych do skorzystania z nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej z innym świadczeniem emerytalno-rentowym. Wdowa lub wdowiec ubiegający się o ustalenie nowej reguły zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku oraz prawa do innego świadczenia emerytalno-rentowego muszą spełnić warunki:

- osiągnięcia wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- pozostawania we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka;
- nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- niewstąpienia w nowy związek małżeński (wypłata świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej będzie ustawała z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego przez osobę uprawnioną).

Ustawa wprowadza też limit pobieranych świadczeń w zbiegu w ramach tzw. renty wdowiej do poziomu trzykrotności najniższej emerytury.

Wśród wskazanych wyżej warunków wypłaty renty rodzinnej łącznie z własnym świadczeniem znajduje się wymóg pozostawania osoby ubiegającej się o prawo do tzw. renty wdowiej we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci jej małżonka. Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631, ze zm.) nie zawiera definicji wspólności małżeńskiej. Niemniej, opierając się na

orzecznictwie sądowym, Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjmuje, że wspólność małżeńska oznacza rzeczywisty związek łączący małżeństwo, który obejmuje wspólne zamieszkiwanie i prowadzenie gospodarstwa domowego, wspólne pożycie, wierność i współdziałanie dla dobra rodziny. Na wspólność małżeńską składają się więzi nie tylko natury fizycznej i majątkowej, ale także więź duchowa, osobista, emocjonalna i uczuciowa. Ustanie jednej z nich nie przerywa wspólności, jeżeli nastąpiło z przyczyn niezależnych od małżonków lub z ich zgodnej woli, uzasadnionej okolicznościami życiowymi (np. z powodu bezrobocia czy choroby małżonka). Przeprowadzona rozdzielnosc majątkowa przy zachowaniu między małżonkami więzi, które składają się na wspólność małżeńską, pozostaje zatem bez wpływu na prawo do wypłaty połączonych świadczeń.

Przez pojęcie „pozostawania we wspólności małżeńskiej” do dnia śmierci małżonka należy rozumieć zatem wspólne zamieszkiwanie lub prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego bądź też inny rodzaj więzi łączącej małżonków. Należy podkreślić, że fakt istnienia wspólności małżeńskiej jest oceniany indywidualnie, w kontekście okoliczności występujących w danej sprawie. Wypłata świadczeń w zbiegu z rentą rodzinną nie przysługuje małżonkowi rozwiedzionemu, a także wdowie/wdowcowi, który do dnia śmierci małżonka nie pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a w dniu śmierci małżonka miał prawo do alimentów z jego strony ustalone wyrokiem lub ugodą sądową.

Z informacji przekazanych przez Pana Pośta wynika, że w opisanej sytuacji osoba uprawniona do renty rodzinnej po mężu już ją pobiera, nie ma więc podstaw prawnych do złożenia kolejnego wniosku o rentę rodzinną po tym samym ubezpieczonym.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zapewnił, że pracownicy ZUS, w tym pracownicy w salach obsługi klientów oraz obsługujący klientów telefonicznie i mailowo, zostali przeszkoleni i pozyskali odpowiednią wiedzę merytoryczną, dotyczącą renty wdowiej, która pozwala udzielać niezbędnych wyjaśnień w tym zakresie. W celu odniesienia się do indywidualnej sprawy konieczne byłoby przekazanie do ZUS danych osobowych zainteresowanej (imię, nazwisko, data urodzenia), a także wskazanie terenowej jednostki organizacyjnej ZUS, w której osoba ta była obsługiwana.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/